

NEDERLANDSE VEESTAPEL BENUT MINERALEN BETER

Harry Luesink

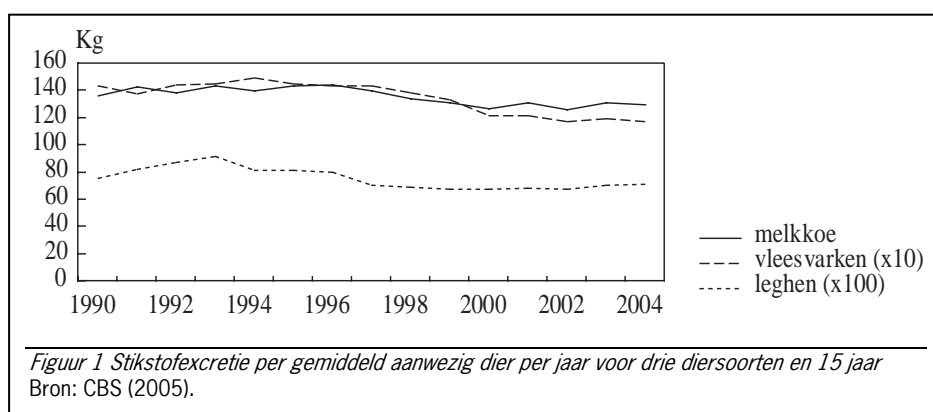
De stikstof- en fosfaatbenutting door Nederlands vee is de afgelopen 15 jaar flink verbeterd. Dit concludeert het LEI uit een vergelijking van de gegevens van de Werkgroep Uniformering en berekening Mestcijfers (WUM) over de periode 1990 tot 2004. De WUM-werkgroep, bestaand uit vertegenwoordigers van het Ministerie van LNV, het Milieu en Natuurplanbureau, het CBS, Praktijkonderzoek Veehouderij en het LEI, berekent elk jaar de mineralenexcretie per gemiddeld aanwezig dier. Het LEI heeft die gegevens gekoppeld aan de hoeveelheid melk, vlees en eieren om daarmee de excretie per eenheid product te berekenen. Dit artikel gaat in op de ontwikkeling van de mineralenexcretie per dier en per eenheid product van melkkoeien, vleesvarkens en leghennen.

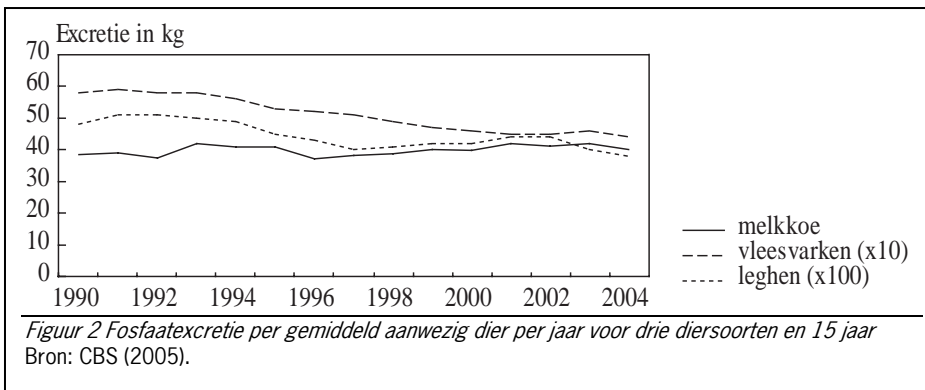
Excretie per dier

De stikstofexcretie per dier is zowel voor melkkoeien als voor vleesvarkens en leghennen sinds 1990 gedaald (figuur 1). Bij melkkoeien bedroeg de excretie begin jaren negentig nog ruim 140 kg stikstof, terwijl het in het nieuwe millennium nog maar om ongeveer 130 kg ging. Bij vleesvarkens ging die ontwikkeling nog iets sneller: per 10 dieren ging de stikstofexcretie van 140 naar 120 kg. De stikstofexcretie is vooral gedaald na invoering van de Minas-wetgeving in 1998.

De fosfaatexcretie van melkkoeien is de afgelopen vijftien jaar vrijwel gelijk gebleven (figuur 2). Die van vleesvarkens neemt gestaag af, terwijl die van leghennen schoksgewijs daalt, min of meer in twee stappen:

- 1994/95: verbetering van de fosforvertering door de toevoeging van fytase in veevoer en de korting op mestproductierechten;
- 2003: verandering in de WUM-methodiek voor het bepalen van de gehalten in het voer (de oude methodiek berekende de gehalten in mengvoer voor leghennen de laatste jaren structureel te hoog).

Excretie per eenheid product

De producteenheden bij de berekening van de excretie per eenheid product zijn kg melk bij melkkoeien, kg vlees bij vleesvarkens en kg eieren bij leghennen. Tabel 1 geeft met behulp van indexcijfers voor twee periodes de ontwikkeling van de fosfaat- en stikstofexcretie per dier en per eenheid product weer voor de drie diersoorten ten opzichte van de periode 1990/94. De cijfers laten zien dat de stikstofexcretie per eenheid product voor melkkoeien, vleesvarkens en leghennen in de periode 2000/2004 respectievelijk 17, 23 en 21% lager was dan in de periode 1990/94. Voor fosfaat was dat respectievelijk 7, 27 en 20%. Bij productie van eenzelfde hoeveelheid melk, vlees of eieren, resteren dus minder mineralen als 'afvalstof'. De mineralenexcretie per eenheid product is dus met name bij vleesvarkens een stuk verbeterd. De verbetering van de excretie per eenheid product voor mineralen is in de intensieve veehouderij vooral gerealiseerd door een lagere excretie met behulp van voermaatregelen. In de melkveehouderij is dit vooral door een verhoging van de productie per dier per jaar gebeurd.

Conclusie

Op basis van de cijfers van de WUM-werkgroep kan geconcludeerd worden dat bij een productie van eenzelfde hoeveelheid melk, vlees of eieren, er momenteel minder mineralen als 'afvalstof' resteren dan 15 jaar geleden. Dit geldt met name voor de intensieve veehouderij.

Tabel 1 Index van de stikstof- en fosfaatexcretie per dier en per eenheid product voor twee periodes ten opzichte van het gemiddelde van periode 1990/94

	Excretie per dier		Excretie per eenheid product	
	95/99	00/04	95/99	00/04
Fosfaat				
- melkkoe	99	104	91	93
- vleesvarken	87	78	85	73
- leghen	85	84	82	80
Stikstof				
- melkkoe	99	92	91	93
- vleesvarken	98	83	95	77
- leghen	88	82	86	79